

# ارزیابی پایان‌نامه‌های دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۹۸

سید مهدی افتخاری<sup>۱</sup>، سمانه خویدکی<sup>۲</sup>، مژگان مدرسی<sup>۳\*</sup>

## مقاله پژوهشی

**مقدمه:** پایان‌نامه‌ها نقش مهمی در تربیت دانشجویان در زمینه پژوهش و در نهایت تولید علم دارند. ارزیابی پایان‌نامه‌های دانشجویی می‌تواند دیدگاهی از میزان کاربردی بودن یا میزان تبدیل این پایان‌نامه‌ها به مقاله و تاثیر احتمالی آن بر افزایش دانش و آگاهی سایر محققین و فراگیران علوم پزشکی در کشور و یا دیگر کشورها بدهد. بنابراین این مطالعه با هدف ارزیابی پایان‌نامه‌های دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۹۸ انجام شد.

**روش بررسی:** در مطالعه مقطعی تحلیلی تعداد ۶۱ پایان‌نامه دستیاران پزشکی در سال ۱۳۹۸ مورد بررسی قرار گرفت. ابتدا پرسش‌نامه برای امتیازدهی اصول نگارش تهیه شد و پایان‌نامه‌ها از ۱۰۰ امتیاز نمره‌بندی و به ۴ گروه عالی، خوب، متوسط و ضعیف تقسیم‌بندی شدند. همچنین درصد تبدیل پایان‌نامه‌ها به مقاله و تعداد استنادات به این مقالات در پایگاه‌های استنادی مورد بررسی قرار گرفت. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS version 16 تجزیه و تحلیل شدند.

**نتایج:** میانگین نمره کل نگارش  $11/76 \pm 69/25$  و در محدوده خوب بود. ضعیف‌ترین بخش پایان‌نامه‌ها بحث و نتیجه‌گیری بود و قوی‌ترین آن نیز بخش چکیده بود. ۵۰ درصد از پایان‌نامه‌ها به مقاله تبدیل شده بودند. توزیع فراوانی استنادات به مقاله‌های حاصل از پایان‌نامه‌ها در پایگاه‌های استنادی به صورت ۳/۱٪ فقط در پایگاه SCOPUS، ۹/۶٪ فقط در پایگاه Google scholar و ۴۵/۲٪ در سه پایگاه Scopus، Google scholar و Web of Science می‌باشد.

**نتیجه‌گیری:** بیشترین نمره نگارش پایان‌نامه‌های بررسی شده در محدوده خوب بود. همچنین با اینکه نیمی از پایان‌نامه‌ها تبدیل به مقاله شده بودند اما بیش از یک سوم آنها هیچگونه استنادی نداشتند.

**واژه‌های کلیدی:** پایان‌نامه، دستیاران پزشکی، ارزیابی

**ارجاع:** افتخاری سید مهدی، خویدکی سمانه، مدرسی مژگان. ارزیابی پایان‌نامه‌های دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۹۸. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد ۱۴۰۴؛ ۳۳ (۱۰): ۹۴-۹۴۸۵.

۱- دانشجوی پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.

۲- دکترای علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.

۳- گروه پزشکی اجتماعی، مرکز تحقیقات پایش سلامت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.

\* (نویسنده مسئول): تلفن: ۰۳۵۳۸۲۰۳۴۱۰، پست الکترونیکی: hassanpour@shahed.ac.ir، صندوق پستی: ۸۹۱۵۱۷۳۱۴۹

## مقدمه

یکی از فعالیت‌های پژوهشی در دانشگاه‌ها به‌ویژه دانشگاه‌های علوم پزشکی ارائه پایان‌نامه توسط دانشجویان پزشکی است که به‌عنوان معیاری برای ارزیابی توانایی فردی در زمینه تحقیق علمی و همچنین کسب مهارت‌های بیشتر تجربی و بالینی دانشجو به‌کار می‌رود (۱). بسیاری از مقالات علمی برگرفته شده از پایان‌نامه هستند به‌طوری‌که می‌توان بیان کرد پایان‌نامه‌ها در تولید دانش جدید نقش به‌سزایی دارند (۲). همچنین نگارش پایان‌نامه این فرصت را در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد تا در طول دوران تحصیلات پزشکی با مسائل پژوهشی و چگونگی انجام یک تحقیق آشنا شوند. از سوی دیگر بسیاری از تحقیقات پیمایشی، توصیفی و تجربی که توسط دانشجویان انجام می‌شود، سرآغاز مطالعات دقیق‌تر و بنیادی‌تر خواهد بود. در این رابطه، مقالاتی که بر اساس پایان‌نامه‌ها به رشته تحریر درآمده و به‌طور مرتب در کشورهای توسعه یافته ارائه می‌شود، حکایت از اهمیت آن‌ها دارد (۳). بررسی کیفیت پایان‌نامه اگرچه در سطح دنیا رایج نیست ولی برای سیستم آموزش دانشگاه مهم بوده و می‌تواند به بالا بردن کیفیت پایان‌نامه‌ها کمک کند (۴). بنابراین مطالعاتی در ارتباط با بررسی و ارزیابی پایان‌نامه‌ها در دانشگاه علوم پزشکی کرمان (۵)؛ دانشگاه علوم پزشکی اصفهان (۶)؛ دانشگاه علوم پزشکی زنجان (۷)؛ دانشگاه علوم پزشکی زاهدان (۸)؛ دانشکده پزشکی گرگان (۹)؛ دانشگاه علوم پزشکی قزوین (۱۰)؛ دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه (۱۱)؛ و دانشکده پزشکی رفسنجان (۱۲) انجام شده است که نشان‌دهنده اهمیت اینگونه مطالعات می‌باشد. در سال ۱۳۸۶ نیز دو مطالعه به بررسی پایان‌نامه‌های دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی پرداخته است (۱۳، ۱۴). هدف این مطالعه نیز ارزیابی پایان‌نامه‌های دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد که در سال ۱۳۹۸ انجام شده می‌باشد.

## روش بررسی

این مطالعه تحلیلی به روش مقطعی و با هدف ارزیابی پایان‌نامه‌های دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۹۸ موجود در سامانه پایان‌نامه‌های

معاونت پژوهشی دانشگاه به روش سرشماری صورت پذیرفت. پایان‌نامه‌های سال ۱۳۹۸ انتخاب گردید که مربوط به قبل از اپیدمی کووید ۱۹ باشد و دستیاران تا سال ۱۴۰۴ فرصت کافی برای نگارش مقاله و چاپ آن داشته باشند. روش جمع‌آوری اطلاعات به‌صورت مطالعه پایان‌نامه، ارزیابی و ثبت در پرسش‌نامه طراحی شده بود. تمامی پایان‌نامه‌ها توسط دانشجو ارزیابی گردید و سپس کلیه نمره‌دهی‌ها توسط استاد راهنما کنترل گردیده و در موارد لزوم اصلاح شد. پرسش‌نامه حاوی دو بخش سوالات عمومی و اختصاصی می‌باشد. در بخش سوالات عمومی مشخصات عمومی پایان‌نامه مورد بررسی قرار گرفت. بخش دوم شامل سوالات اختصاصی در مورد بخش‌های مختلف پایان‌نامه بود (جدول ۱). روایی و پایایی این پرسش‌نامه در مطالعات دیگر تایید شده است (۷). پایایی این پرسش‌نامه در این مطالعه به‌وسیله آزمون Cronbach's alpha مورد بررسی قرار گرفت که برابر با ۰/۷۱ بود. مجموع امتیازات کل پرسش‌نامه ۱۰۰ در نظر گرفته شد که به چهار قسمت عالی (۸۰-۱۰۰)، خوب (۶۰-۸۰)، متوسط (۴۰-۶۰) و ضعیف (کمتر از ۴۰) تقسیم‌بندی شد. جهت رتبه‌بندی بخش‌های مختلف پایان‌نامه مجموع نمرات بخش‌های روش مطالعه و نتایج و بحث و نتیجه‌گیری به تفکیک از ۲۰ نمره، نمرات ۲۰-۱۷ عالی، ۱۶-۱۴ خوب، ۱۳-۱۰ متوسط و زیر ۱۰ ضعیف در نظر گرفته شد. مجموع نمرات بخش‌های مقدمه و بیان مسئله و اهداف به تفکیک از ۱۰ نمره، نمرات ۱۰-۸ عالی، ۷-۶ خوب، ۵-۴ متوسط و زیر ۴ ضعیف در نظر گرفته شد. مجموع نمرات بخش‌های عنوان و تنظیمات، شماره‌گذاری صفحات، رعایت ساختار صحیح چکیده، بررسی متون و پژوهش‌های قبلی و فهرست منابع و ضمائم از ۵ نمره، نمرات ۵-۴ عالی، ۳-۲ خوب، ۲-۱ متوسط و زیر ۲ ضعیف در نظر گرفته شد. همچنین برون‌داد علمی پایان‌نامه‌ها نیز با مراجعه به پروفایل استاد راهنما در سامانه نوپا و سپس جست‌وجو در گوگل و گوگل اسکولار مورد بررسی قرار گرفت. سپس با مراجعه به پایگاه‌های استنادی شامل Google Scholar، Scopus و Web Of Science، و تعداد استنادات به برون‌داد علمی پایان‌نامه‌ها مشخص شد.

## تجزیه و تحلیل آماری

داده‌ها وارد نرم‌افزار SPSS version 16 گردیده و آنالیز آماری صورت گرفت.

## نتایج

جامعه مورد بررسی شامل کلیه پایان‌نامه‌های دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد که در سال ۱۳۹۸ فارغ‌التحصیل شده‌اند بود. ۶۱ پایان‌نامه مورد بررسی قرار گرفتند. فراوانی پایان‌نامه دستیاران پزشکی برحسب نوع مطالعه در (جدول ۲) مشخص شده است. همانگونه که در (جدول ۲) مشاهده می‌شود، بیشترین فراوانی نوع مطالعه در پایان‌نامه‌ها، مطالعات کارآزمایی بالینی با ۴۵/۹ درصد از کل پایان‌نامه‌ها و کمترین فراوانی، مطالعات مورد شاهدی و مقطعی توصیفی تحلیلی با ۱/۶ درصد بود. پایان‌نامه‌ها مطابق با پرسش‌نامه سوالات اختصاصی (جدول ۱) مورد بررسی قرار گرفتند و میانگین و انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمرات بخش‌های

جدول ۱: پرسش‌نامه سوالات اختصاصی مبتنی بر بخش‌های مختلف پایان‌نامه

| سوالات             | سوالات                                                     | سوالات         | امتیاز        |
|--------------------|------------------------------------------------------------|----------------|---------------|
| اختصاصی ۱۰۰ امتیاز | نوع مطالعه                                                 | درست (۲)       | ننوشته (۰)    |
| جامعه مورد بررسی   | جامعه مورد بررسی                                           | درست (۲)       | اشتباه (۱)    |
| متغیرها            | متغیرها                                                    | درست (۲)       | اشتباه (۱)    |
| روش مطالعه         | روش اجرای پژوهش                                            | درست (۴)       | اشتباه (۱)    |
| (۲۰ نمره)          | روش‌ها و ابزار گردآوری داده‌ها                             | درست (۲)       | اشتباه (۱)    |
|                    | روش تعیین اعتبار ابزار گردآوری داده‌ها                     | درست (۲)       | اشتباه (۱)    |
|                    | روش‌های آماری تجزیه و تحلیل داده‌ها                        | درست (۲)       | اشتباه (۱)    |
|                    | ملاحظات اخلاقی (کد اخلاق)                                  | درست (۲)       | اشتباه (۱)    |
|                    | روش تعیین حجم نمونه                                        | درست (۲)       | اشتباه (۱)    |
|                    | ذکر یافته‌ها به صورتی که به سوالات و فرضیات پژوهش پاسخ دهد | پاسخ کامل (۱۰) | پاسخ نسبی (۵) |
|                    | نتایج (نتایج با ذکر عدد p ؟)                               |                | عدم پاسخ (۰)  |
| (۲۰ نمره)          | عنوان صحیح است ؟                                           | بله (۱)        | خیر (۰)       |
|                    | عنوان بالای جدول ذکر شده است ؟                             | بله (۱)        | خیر (۰)       |
|                    | در ذیل جدول به صورت کوتاه توضیحات آورده شده است ؟          | بله (۱)        | خیر (۰)       |
|                    | استناد به جدول به طور صحیح در متن پایان‌نامه انجام گرفته ؟ | بله (۱)        | خیر (۰)       |
|                    | روش آنالیز آماری در ذیل جدول نوشته شده است ؟               | بله (۱)        | خیر (۰)       |
|                    | عنوان صحیح است ؟                                           | بله (۱)        | خیر (۰)       |
|                    | عنوان در ذیل نمودار ذکر شده است ؟                          | بله (۱)        | خیر (۰)       |
|                    | ایا مشخص است سطر و ستون نمودار، نشان‌دهنده چه              | بله (۱)        | خیر (۰)       |

|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  |                                                |  |                                                      |  |            |         |
|---------------------------------------------------|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------|--|------------------------------------------------------|--|------------|---------|
| چیزی است ؟                                        |  |                                                                                                                                                                                                                  | نمودارها                                       |  | استناد به نمودار به طور صحیح در متن پایان نامه انجام |  | بله (۱)    | خیر (۰) |
| گرفته ؟                                           |  |                                                                                                                                                                                                                  | روش آنالیز آماری در ذیل نمودار نوشته شده است ؟ |  | بله (۱)                                              |  | خیر (۰)    |         |
| بحث و نتیجه گیری (۲۰ نمره)                        |  | توصیف مختصر از نتایج ماحصل در مطالعه                                                                                                                                                                             | دارد (۱)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۵)                                       |  | ناقص (۲/۵)                                           |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۵)                                       |  | ناقص (۲/۵)                                           |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۳)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۳)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
| مقدمه و بیان مسئله (۱۰ نمره)                      |  | ذکر ضرورت انجام مطالعه                                                                                                                                                                                           | دارد (۴)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۳)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۳)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
| اهداف (۱۰ نمره)                                   |  | بیان صحیح هدف کلی<br>بیان صحیح اهداف جزئی<br>اهداف کاربردی<br>مطرح کردن صحیح فرضیات در مطالعات<br>تحلیلی و مداخله ای / مطرح کردن صحیح<br>سوالات پژوهشی در مطالعات توصیفی                                         | صحیح (۲)                                       |  | ناکامل (۱)                                           |  | غلط (۰)    |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | کامل (۵)                                       |  | ناکامل (۳)                                           |  | اشتباه (۰) |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | صحیح (۱)                                       |  | اشتباه (۰)                                           |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | صحیح (۲)                                       |  | ناکامل (۱)                                           |  | ننوشته (۰) |         |
| عنوان و تنظیمات،<br>شماره گذاری<br>صفحات (۵ نمره) |  | صحیح و روشن بودن عنوان<br>تقدیم و تشکر<br>فهرست مطالب<br>شماره گذاری صحیح صفحات<br>رعایت فونت و اصول نگارشی                                                                                                      | دارد (۱)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۱)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۱)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۱)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
| رعایت ساختار<br>صحیح چکیده<br>(۵ نمره)            |  | مقدمه (فارسی)<br>روش ها (فارسی)<br>یافته ها (فارسی)<br>نتیجه گیری (فارسی)<br>واژگان کلیدی (فارسی)<br>مقدمه (انگلیسی)<br>روش ها (انگلیسی)<br>یافته ها (انگلیسی)<br>نتیجه گیری (انگلیسی)<br>واژگان کلیدی (انگلیسی) | دارد (۰/۵)                                     |  | ناقص (۰/۲۵)                                          |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ناقص (۰/۲۵)                                          |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ناقص (۰/۲۵)                                          |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ناقص (۰/۲۵)                                          |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ناقص (۰/۲۵)                                          |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ناقص (۰/۲۵)                                          |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ناقص (۰/۲۵)                                          |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ناقص (۰/۲۵)                                          |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ناقص (۰/۲۵)                                          |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ناقص (۰/۲۵)                                          |  | ندارد (۰)  |         |
| بررسی متون و<br>پژوهش های قبلی<br>(۵ نمره)        |  | بیان موضوع در مطالعات و نقاط قوت و ضعف<br>عنوان<br>نام نویسنده<br>سال<br>جامعه مورد بررسی<br>نتایج کلی<br>استفاده از مقالات ۵ سال اخیر                                                                           | دارد (۱)                                       |  | ناقص (۰/۵)                                           |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۰/۵)                                     |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۱)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۱)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |
| فهرست منابع و<br>ضمائم (۵ نمره)                   |  | نحوه صحیح نوشتن رفرنس ها بر اساس ونگور<br>رفرنس دهی درست در متن<br>ذکر ضمائ و پیوست ها در صورت لزوم                                                                                                              | کامل (۲)                                       |  | ناکامل (۱)                                           |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | کامل (۲)                                       |  | ناکامل (۱)                                           |  | ندارد (۰)  |         |
|                                                   |  |                                                                                                                                                                                                                  | دارد (۱)                                       |  | ندارد (۰)                                            |  |            |         |

جدول ۲: فراوانی پایان‌نامه‌های دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۹۸ بر حسب نوع مطالعه

| نوع مطالعه             | تعداد پایان‌نامه | درصد |
|------------------------|------------------|------|
| مقطعی - توصیفی         | ۱۴               | ۲۳   |
| مقطعی - تحلیلی         | ۱۵               | ۲۴/۶ |
| مقطعی توصیفی تحلیلی    | ۱                | ۱/۶  |
| موردی - شاهدی          | ۱                | ۱/۶  |
| کارآزمایی بالینی (RCT) | ۲۸               | ۴۵/۹ |
| آزمایشگاهی             | ۲                | ۳/۳  |
| جمع کل                 | ۶۱               | ۱۰۰  |

جدول ۳: میانگین نمرات بخش‌های مختلف پایان‌نامه‌های دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۹۸

| انحراف معیار $\pm$ میانگین                 | حداقل نمره | حداکثر نمره |
|--------------------------------------------|------------|-------------|
| عنوان، تنظیمات، شماره‌گذاری صفحات (۵ نمره) | ۱          | ۵           |
| رعایت ساختار صحیح چکیده (۵ نمره)           | ۰          | ۵           |
| مقدمه و بیان مسئله (۱۰ نمره)               | ۴          | ۱۰          |
| بررسی متون و پژوهش‌های قبلی (۵ نمره)       | ۱/۵        | ۴/۵         |
| اهداف (۱۰ نمره)                            | ۰          | ۱۰          |
| روش مطالعه (۲۰ نمره)                       | ۵          | ۱۹          |
| نتایج (۲۰ نمره)                            | ۰          | ۲۰          |
| بحث و نتیجه‌گیری (۲۰ نمره)                 | ۰          | ۲۰          |
| فهرست منابع و ضامنه (۵ نمره)               | ۱          | ۵           |
| نمره کل (۱۰۰)                              | ۲۹/۵       | ۸۶/۵        |

جدول ۴: وضعیت رتبه‌بندی نمرات پایان‌نامه‌های دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۹۸ بر حسب امتیاز کسب شده

| عالی<br>تعداد(درصد) | خوب<br>تعداد(درصد) | متوسط<br>تعداد(درصد) | ضعیف<br>تعداد(درصد) | جمع<br>تعداد(درصد) |
|---------------------|--------------------|----------------------|---------------------|--------------------|
| ۱۳(۲۱/۳)            | ۲۵(۴۱)             | ۲۰(۳۲/۸)             | ۳(۴/۹)              | ۶۱(۱۰۰)            |
| ۳۶(۵۹)              | ۵(۸/۲)             | ۱۲(۱۹/۷)             | ۸(۱۳/۱)             | ۶۱(۱۰۰)            |
| ۳۰(۴۹/۲)            | ۲۹(۴۷/۵)           | ۲(۳/۳)               | ۰(۰)                | ۶۱(۱۰۰)            |
| ۰(۰)                | ۳۷(۶۰/۷)           | ۲۲(۳۶/۱)             | ۲(۳/۳)              | ۶۱(۱۰۰)            |
| ۳۱(۵۰/۸)            | ۲۷(۴۴/۳)           | ۰(۰)                 | ۳(۴/۹)              | ۶۱(۱۰۰)            |
| ۳(۴/۹)              | ۱۳(۲۱/۳)           | ۳۵(۵۴/۷)             | ۱۰(۱۶/۴)            | ۶۱(۱۰۰)            |
| ۳۳(۵۴/۱)            | ۱۱(۱۸)             | ۸(۱۳/۱)              | ۹(۱۴/۸)             | ۶۱(۱۰۰)            |
| ۱۵(۲۴/۶)            | ۷(۱۱/۵)            | ۱۷(۲۷/۹)             | ۲۲(۳۶/۱)            | ۶۱(۱۰۰)            |
| ۷(۱۱/۵)             | ۱۷(۲۷/۹)           | ۲۹(۴۷/۵)             | ۸(۱۳/۱)             | ۶۱(۱۰۰)            |
| ۹(۱۴/۸)             | ۴۰(۶۵/۶)           | ۱۰(۱۶/۴)             | ۲(۳/۳)              | ۶۱(۱۰۰)            |

جدول ۵: توزیع فراوانی استنادات به مقاله‌های حاصل از پایان‌نامه‌های دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۹۸ در پایگاه‌های استنادی مختلف

| تعداد (درصد)   |          |
|----------------|----------|
| Scopus         | ۱(۳/۲)   |
| Google Scholar | ۳(۹/۷)   |
| Web Of Science | ۰(۰)     |
| هر ۳ پایگاه    | ۱۴(۴۵/۲) |
| بدون استناد    | ۱۳(۴۱/۹) |
| جمع            | ۳۱(۱۰۰)  |

### بحث

در مطالعه حاضر پایان‌نامه‌های دستیاران پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در سال ۱۳۹۸ بررسی شد. بیشترین نوع مطالعات، مطالعات کارآزمایی بالینی با ۴۵/۹ درصد بود که از این نظر با مطالعه طبسی در زاهدان (۸) که بیشترین درصد کارآزمایی بالینی به دوره تخصصی پزشکی (رزیدنتی) تعلق داشت همسو بوده است. همچنین با مطالعات حیات‌بخش در کرمان (۵) (۴۵/۳٪) و برقی در گرگان (۹) (۴۱/۳٪) و دوامی در اراک (۱۵) (۴۴٪) که بیشترین نوع مطالعات، به صورت مقطعی بوده است ناهمسو بود. مطالعات کارآزمایی بالینی در بین انواع پژوهش‌ها از ارزش ویژه‌ای برخوردارند، نتایج حاصل از این مطالعات کاربردهای مهمی بر جمعیت‌های انسانی دارد که از بررسی و مطالعه اثرات داروها و روش‌های درمانی جدید تا پیشگیری، درمان و تشخیص بیماری‌ها در انسان را شامل می‌شود (۱۶). در ایران نیز همه ساله تعداد زیادی کارآزمایی بالینی انجام می‌گیرد (۱۷). نتایج حاصل از کارآزمایی‌های بالینی به‌عنوان مستندات با اعتبار (Validity) بالا محسوب می‌شود (۱۸، ۱۹). در این مطالعه ۱۴/۸ درصد پایان‌نامه‌ها عالی، ۶۵/۶ درصد خوب، ۱۶/۴ درصد متوسط و ۳/۳ درصد ضعیف بودند که از این حیث با مطالعه حاجی کریم در زنجان (۷) که ۸۵/۹ درصد پایان‌نامه‌ها خوب، ۱۳/۵ درصد متوسط و ۰/۶ درصد ضعیف بودند همسو بود. اما با مطالعه مظفری خسروی در یزد (۱۴) که ۴۰/۸ درصد پایان‌نامه‌ها خوب، ۴۴/۳ درصد متوسط و ۱۴/۹ درصد ضعیف بودند ناهمسو بود که علت این تفاوت را می‌توان در دسته‌بندی امتیازات به سه گروه در مطالعه آن‌ها و چهار گروه در

مطالعه حاضر جست‌وجو کرد. همچنین با مطالعه قیوم‌زاده در دانشگاه ایران که ۲/۴ درصد پایان‌نامه‌ها عالی، ۶/۸ درصد خوب، ۱۲/۳ درصد متوسط و ۷۸/۵ درصد ضعیف بودند ناهمسو بود که علت این تفاوت می‌تواند آموزش‌های نگارش صحیح پایان‌نامه به دانشجویان در فاصله زمانی ۲۱ ساله بین مطالعه اخیر و مطالعه قیوم‌زاده (۲۰) باشد. در بررسی کمی قسمت‌های مختلف پایان‌نامه، به ترتیب میانگین نتایج  $4/26 \pm 15/11$  (از ۲۰ نمره)، بحث و نتیجه‌گیری  $4/48 \pm 12/02$  (از ۲۰ نمره)، روش مطالعه  $2/72 \pm 11/95$  (از ۲۰ نمره)، مقدمه و بیان مسئله  $2 \pm 8/3$  (از ۱۰ نمره)، اهداف  $2/1 \pm 7/26$  (از ۱۰ نمره)، عنوان، تنظیمات، شماره‌گذاری صفحات  $0/97 \pm 3/88$  (از ۵ نمره)، بررسی متون و پژوهش‌های قبلی  $0/76 \pm 3/83$  (از ۵ نمره)، رعایت ساختار صحیح چکیده  $1/74 \pm 3/81$  (از ۵ نمره)، فهرست منابع و ضامم  $1/18 \pm 3/08$  (از ۵ نمره) بودند. از این نظر با مطالعه علیشیری در تهران (۲۱) که بیشترین میانگین نمره مربوط به فهرست مطالب  $7/3 \pm 97/7$ ، نتایج  $6/9 \pm 97/4$  مقدمه  $8/4 \pm 93$ ، عنوان  $8/6 \pm 91/5$ ، منابع  $9/1 \pm 89/4$ ، بحث  $9/1 \pm 87/6$ ، روش اجرا  $9/3 \pm 76/4$ ، چکیده فارسی  $9/5 \pm 75/6$  و چکیده انگلیسی  $10/4 \pm 74/1$  بود همخوانی نداشت. علت این اختلاف را می‌توان در متفاوت بودن پرسش‌نامه‌ها و ملاک‌های امتیازدهی جست‌وجو کرد. میانگین نمره کل نگارش  $11/76 \pm 69/25$  (از ۱۰۰ نمره) بود که با مطالعه حاجی کریم در زنجان (۷) که میانگین نمرات  $5/93 \pm 80/16$  همخوانی داشت. میانگین نمره کل بر اساس نوع مطالعه، تعداد استاد راهنما و منجر شدن به مقاله تفاوت معناداری نداشت که از این نظر با مطالعه

پایان‌نامه‌ها به‌طور همزمان در هر سه پایگاه استنادی Web Of Science , Scopus , Google Scholar مورد استناد قرار گرفتند. ۴۱ درصد از مقاله‌های استخراج شده هیچ‌گونه استنادی دریافت نکرده‌اند.

**پیشنهادهای:** برگزاری دوره‌های اجباری روش تحقیق، آمار کاربردی و اخلاق پژوهش برای دانشجویان و اساتید راهنما پیش از تصویب پروپوزال، تعریف شاخص‌های ارزیابی نتیجه‌محور مانند تاثیر بالینی / آموزشی و انتشار مقاله با کیفیت به جای اتکا به شاخص‌های صرفاً فرایندی، برگزاری منظم کارگاه‌های نگارش علمی، نقد مقاله و اخلاق انتشار، راهبردهای افزایش استنادها و همکاری‌های علمی ملی و بین‌المللی، راهکارهای انتخاب موضوع و Hot Topics و ارتقا کیفیت نگارش و کنترل نگارش پایان‌نامه‌ها قبل از ثبت در سامانه‌های پژوهشی می‌باشد.

### سپاس‌گزاری

این مقاله حاصل پایان‌نامه دانشجوی دکترای حرفه‌ای پزشکی می‌باشد. بدین‌وسیله از همکاری کارشناسان معاونت پژوهشی دانشکده پزشکی قدردانی می‌گردد.

**حامی مالی:** ندارد.

**تعارض در منافع:** وجود ندارد.

### ملاحظات اخلاقی

پروپوزال این تحقیق توسط دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد تایید شده است (کد اخلاق IR.SSU.MEDICINE.REC.1403.001).

### مشارکت نویسندگان

سید مهدی افتخاری میبیدی و سمانه خویدکی در ارائه ایده، مژگان مدرسی و سمانه خویدکی در طراحی مطالعه، مژگان مدرسی، سیدمهدی افتخاری میبیدی و سمانه خویدکی در جمع‌آوری داده‌ها، مژگان مدرسی و سمانه خویدکی در تجزیه و تحلیل داده‌ها مشارکت داشته و همه نویسندگان در تدوین، ویرایش اولیه و نهایی مقاله و پاسخگویی به سوالات مرتبط با مقاله سهیم هستند.

حاجی‌کریم در زنجان (۷) همسو بود. در مطالعه حاضر ۵۰/۲ درصد پایان‌نامه‌ها منجر به برون‌داد علمی از نوع انتشار مقاله در مجلات مختلف شدند که در مطالعه حیات‌بخش در کرمان (۵) ۴۱/۵ درصد و برقی در گرگان (۹) ۳۹/۴ درصد و مظفری خسروی در یزد (۱۴) ۲۸/۸ درصد، علیشیری در تهران (۲۱) ۳۳/۳ درصد و حاجی‌کریم در زنجان (۷) ۲۳/۱ درصد بوده است که علت بیشتر بودن مقالات در این مطالعه را می‌توان در جامعه آماری دستیاران دانست اما مطالعات مذکور پایان‌نامه‌های پزشکی عمومی را نیز بررسی کرده‌اند. بیشترین تعداد استنادات به مقالات پایان‌نامه‌ها در مطالعه حاضر شامل ۴۵/۲ درصد از مقالات به‌طور همزمان در هر ۳ پایگاه استنادی Web Of Science , Scopus , Google Scholar بوده است. سپس ۹/۶ درصد از مقالات فقط در Google Scholar و ۳/۱ درصد از مقالات فقط در Scopus مورد استناد قرار گرفته‌اند. ۴۱/۳ درصد از مقالات مطالعه حاضر در هیچ‌کدام از پایگاه‌های مذکور مورد استناد قرار نگرفتند. از علل احتمالی عدم استناد به ۴۱/۳ درصد از مقالات، می‌توان به انتشار مقاله در مجلاتی با رتبه‌بندی اعتباری پایین‌تر، نوع مقاله و یا کیفیت پایین نگارش اشاره کرد. پیشنهاد می‌گردد نویسندگان از طریق شبکه‌های اجتماعی به معرفی مقالات خود بپردازند. از محدودیت‌های مطالعه، بررسی پایان‌نامه‌های دستیار بود و پایان‌نامه‌های دوره پزشکی عمومی بررسی نگردید. از نقاط قوت این مطالعه می‌توان به کنترل نمره‌دهی تمام پایان‌نامه‌ها توسط استاد راهنما اشاره کرد. که باعث می‌گردد نمره‌دهی‌ها قابلیت قیاس بیشتری داشته باشد. همچنین به بررسی همزمان نگارش پایان‌نامه‌ها همراه با برون‌داد علمی پرداخته شد.

### نتیجه‌گیری

در مطالعه حاضر ۶۱ پایان‌نامه دوره دستیار ارزیابی شد. بیشترین نوع مطالعات از نوع کارآزمایی بالینی (RCT) بود. میانگین نمره کل نگارش  $11/76 \pm 69/25$  (از ۱۰۰ نمره) و در محدوده خوب بود. ضعیف‌ترین بخش پایان‌نامه‌ها بحث بود و قوی‌ترین آن نیز بخش چکیده بود. ۵۰/۲ درصد از پایان‌نامه‌ها به مقاله تبدیل شده بودند و اکثریت مقاله‌های استخراجی از

## References:

- 1-Mirsamadi MM, Bagherzadeh A, Chehreei ali. *An Investigation of Methodological Format Preparation of These by Medical Students of Iran University of Medical Sciences and Health Services, 1999*. Razi journal of medical sciences 2003; 9(32): 741-50. [Persian]
- 2-Giesler M, Boeker M, Fabry G, Biller S. *Importance and Benefits of the Doctoral Thesis for Medical Graduates*. GMS J Med Educ 2016; 33(1): Doc8.
- 3-Eslamipour F, Noroozi Z, Hosseinpour K. *Assessment of Dental Student Satisfaction with Regard to Process of Thesis Educational Courses*. J Educ Health Promot 2015; 4: 101.
- 4-Regojo Zapata O, Lamata Hernandez F, Sanchez Zalabardo JM, Elizalde Benito A, Navarro Gil J, Valdivia Uria JG. *Quality Analysis of the Statistical Used Resources (Material and Methods Section) in Thesis Projects of a University Department*. Actas Urol Esp 2004; 28(8): 581-7.
- 5-Hayatbakhsh Abbasi MM, Hosseininasab A, Alinaghi T, Karami Robati F. *Study of the Status Medical and Residents' Thesis in Kerman University of Medical Sciences in Terms of Contribution to Scientific Development*. Strides Dev Med Educ 2019; 16(1): e66296.
- 6-Toghyani B, Kianmehr MR. *Comparative Evaluation of Thesis Structure in Two Point Time of 2006-2010 and 2011-2015, School of Medical, Isfahan University of Medical Sciences, Iran*. Journal of Isfahan Medical School 2016; 34(404): 1268-74. [persian]
- 7-Hajikarim B, Mokhtari S, Vakili MM, Mazloomzadeh S. *An Assessment of Medical Students' Thesis Writing Methods and Application of Results in Zanjan University of Medical Sciences from 2007 to 2011*. JMED 2016; 9(21): 26-36. [Persian]
- 8-Tabasi MA, Hakimi R, Komeili G, Samadzade G. *Evaluation of Medical and Dentistry Students Dissertations of Zahedan University of Medical Sciences (ZAUMS)*. Zahedan J Res Med Sci 2012; 13(suppl 1): 67.[Persian]
- 9-Borghei A, Qorbani M, Khoshbin Khoshnazar AR. *Short Communication: Estatus of Knowledge Thesis Resulted from Medical Students Dissertation Fulfilled at Gorgan Medical School*. J Gorgan Univ Med Sci 2011; 13(2): 100-6. [Persian]
- 10- Asefzadeh S, Akbar Shahi SH, Hashemi F, Mashatan M. *Evaluation of Medical Residency Theses in Qazvin*. Journal of Guilan University of Medical Sciences 2008; 17(67): 65-72. [Persian]
- 11- Kouhboumi Z, Azizi F, Valaee N, Rezaee M, Mehrban B, et al. *Research Methodology Indices and Medical Practitioner Student's Dissertations (Kermanshah 1988-2005)*. J Kermanshah Univ Med Sci. 2006; 10(2): e81801.[Persian]
- 12- Rezaeian M, Salem Z, Dehghan S, Sayadi Anari AR, Iranmanesh F, Ahmad MH. *Critical Appraisal of the Submitted Theses by Medical Students of Rafsanjan Medical School During 1993- 2003*. Strides In Development of Medical Education 2006; 2(2): 72-9. [Persian]
- 13- Falahzadeh H, Moheb S, Ez Aldini F. *Evaluating the Characteristics and Structure of Dentistry*

- Graduated Strudents' Theses in Shahid Sadoghi University of Medical Sciences*. Iranian Journal of Medical Education 2008; 8(1): 154-56. [Persian]
- 14- Mozaffari Khosravi H, Ehrampoor M, Aghili H, Javadianzadeh F, Rahimdel T. *An Evaluation of Graduate's Theses at Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in Yazd*. JMED 2008; 2(2): 27-35 [Persian].
- 15- Davami MH, Moini L, Rafiei M. *Evaluation of Principles Considerations in the B Dissertations of Medical Students Submitted at Arak University of Medical Sciences 1994 to 2000*. J Arak Uni Med Sci 2001; 4(3): 23-31 [Persian]
- 16- Schulz KF, Chalmers I, Grimes DA, Altman DG. *Assessing the Quality of Randomization from Reports of Controlled Trials Published in Obstetrics and Gynecology Journals*. JAMA 1994; 272(2): 125-8. .
- 17- Karanicolas PJ, Farrokhyar F, Bhandari M. *Practical Tips for Surgical Research: Blinding: Who, What, When ,Why, How?* Can J Surg 2010; 53(5): 345-8.
- 18- Viergever RF, Terry RF, Karam G. *Use of Data from Registered Clinical Trials to Identify Gaps in Health Research and Development*. Bull World Health Organ 2013; 91: 416-25C.
- 19- Yadav P, Jaykaran, Chaudhari M, Saxena D, Kantharia ND. *Clinical Trials Registered in Clinical Trial Registry of India: A Survey*. J Pharmacol Pharmacother 2011; 2(4): 289-92.
- 20- Qayumzadeh MR. *Qualitative Study of Theses Submitted to the Faculty of Medicine of Iran University of Medical Sciences during the Years 1991 to 1996*. Tolooebehdasht Journal 2004; 3(2): 1. [Persian]
- 21- Alishiri GhH, Fakhr Jahani F, Rokhsarizadeh H, Miri M, Helisaz MT, Hosseini M. *Evaluation of Medical Alumni Dissertations of One of the Medical Sciences Universities in Principles of Writing*. Journal of Military Medicine 2010; 12(2 (44)): 75-9. [Persian]

## Evaluation of Thesis of Medical Residents of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in Yazd City in 2019

Seyed Mehdi Eftekhari<sup>1</sup>, Samaneh Khavidaki<sup>2</sup>, Mozhgan Modarresi<sup>\*3</sup>

### Original Article

**Introduction:** Theses are essential for educating students in research and, ultimately, for generating scientific knowledge. Evaluation of student theses can offer insights into their practical applicability, the extent to which they are converted into scientific articles, and their potential impact on enhancing the knowledge and awareness of other researchers and medical science students domestically and internationally. Therefore, this study was conducted with the aim of evaluating the theses of medical residents at Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd City, in 2019.

**Methods:** This analytical cross-sectional study conducted in 2019 assessed a total of 61 theses. Initially, a questionnaire was developed for scoring the principles of academic writing. The theses were rated on a 100-point scale and categorized into four groups: excellent, good, moderate, and weak. Furthermore, the number of articles that were extracted from theses was surveyed, and the number of citations to each article in Scopus, Web of Science, and Google Scholar databases were investigated. Data were analyzed via SPSS version 16.

**Results:** The mean total writing score was  $69.25 \pm 11.76$ , which was within the "good" category. The discussion and conclusion comprised the weakest part of the theses, whereas the abstract represented the strongest section. Moreover, 50% of the theses had been converted into articles. The citation-frequency distribution to those articles across citation databases was 3.1% in Scopus, 9.6% in Google Scholar, and 45.2% in all Scopus, Web of Science, and Google Scholar databases.

**Conclusion:** Most of the writing scores fell into the "good" category. Although almost half of the theses were converted into articles, more than one-third of them received no citations.

**Keywords:** Research, Thesis, Medical, Resident.

**Citation:** Eftekhari S.M, Khavidaki S, Modarresi M. Evaluation of Thesis of Medical Residents of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in Yazd in 2019 J Shahid Sadoughi Uni Med Sci 2026; 33(10): 9485-94.

<sup>1</sup>Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

<sup>2</sup>Ph.D. in Knowledge and Information Science, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

<sup>3</sup>Social Medicine Department, Health Monitoring Research Center, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran

\*Corresponding author: Tel: 03538203410, email: mdmodarresi@gmail.com